

Izšla je zloženko o Alpski konvenciji

»Obiskovalci gora spoštujemo Alpsko konvencijo«

✍ Milan Naprudnik

Varstvu gorske narave namenjajo evropske države posebno pozornost. Pred kratkim je tako začel veljati mednarodni sporazum o varstvu Karpatov – Karpatska konvencija, v Italiji pa so sprejeli poseben medregionalni dogovor o varstvu celotne verige Apeninov. Države na območju Alp so že leta 1992 podpisale Sporazum o varstvu Alp – Alpsko konvencijo. Konvencija se izvaja prek protokolov za posamezna področja, v katerih so se podpisnice zavezale uveljavljati sprejete ukrepe, ki so z ratifikacijo v parlamentih držav podpisnic dobili tudi status mednarodne pravne obveznosti.

Uresničevanje Alpske konvencije se izvaja na državni in lokalni ravni, preko mednarodnih združenj za posamezna področja in preko nevladnih organizacij – civilne družbe, med katere sodijo tudi planinske organizacije. Ob oceni, da se Alpska konvencija ne izvaja dovolj učinkovito, so podpisnice novembra 2004 sprejele »Večletni program dela Alpske konference 2005–2010«. V »izjavi ob sprejemu« vabijo podpisnice tudi opazovalce s statusom, med temi je tudi CAA – Združenje planinskih zvez alpskih držav, da dejavno sodelujejo pri izvajanju večletnega programa dela, med »Prioritetami za izvajanje« pa so poudarjene aktivnosti s področja informiranosti in odnosov z javnostjo.

Tudi vodilna načela za trajnostni razvoj evropske celine, sprejeta na evropski konferenci ministrov, odgovornih za regionalno planiranje

(CEMAT, september 2000) med ukrepi za razvoj namenjajo posebno pozornost gorskim območjem, ki opravljajo ekološke, gospodarske, družbene in kulturne funkcije. Načela obvezujejo države članice, da sprejmejo takšno politiko (strategijo) prostorskega razvoja, ki bo obvezovala načrtovalce posameznih panog (sektorjev) za ohranjanje naravnih vrednot v gorskih območjih.

Izvajanje Alpske konvencije v Sloveniji

Uradni krogi (Ministrstvo za okolje in prostor) zatrjujejo, da v naši državi z ratifikacijo protokolov v državnem zboru ni potrebno spremeniti oz. dopolniti zakonov in predpisov ter sprejetih programov s področij kmetijstva, gozdarstva, prometa, energetike, turizma, varstva okolja in narave ter urejanja prostora, za kar Republiko Slovenijo formalno zavezujejo osnovna določila Alpske konvencije. V praksi pa so vse bolj pogosti pritiski lokalnih dejavnikov in predvsem investorjev za posege v prostor, ki niso v skladu z ukrepi sprejetih protokolov Alpske konvencije, pa se kljub temu izvedejo. Posledice takšnih posegov v alpski prostor občutijo tako domačini kot obiskovalci gora, ob pogledu na počitniške hiše, predelane iz pastirskih stanov, in na nove lokacije gostinskega turizma, ki ga spodbujajo nove ceste in žičnice, spremlja pa hrup terenskih vozil po

gozdnih cestah in motoristov po planinskih poteh in gozdnih vlakah ter smrad iz divjih odlagališč odpadkov v naravnem gorskem okolju.

Za uresničevanje sprejetih protokolov Alpske konvencije si poleg PZS zelo prizadeva uprava Triglavskega narodnega parka, ki je aktivna tudi v »Omrežju zavarovanih območij v Alpah«. Slovenske občine, ki sodelujejo v »Omrežju Alpskih občin« nimajo podpore slovenskega državnega vrha, še manj podpore pa imajo nevladne organizacije s področja varstva narave ter organizacije, ki delujejo na področju zaščite Alp (CIPRA Slovenija, EUROMONTANA).

Planinske zveze in Alpska konvencija

Planinske zveze alpskih držav imajo že zelo dolgo tradicijo pri prizadevanjih za ohranjanje narave in so aktivne tudi na področju izvajanja alpske konvencije.

PZ Nemčije je sprejela desetletni program trajnostnega razvoja gorskih območij. Pri njegovem oblikovanju so kot svetovalci sodelovali strokovnjaki resornega ministrstva dežele Bavarske;

PZ Švice je sprejela »Memorandum o razvoju gorskih območij«, ki je bil pripravljen skupaj z zveznimi uradi za okolje, promet, energijo in zdravstvo.

PZ Avstrije je sprejela »Dolgoročni program uresničevanja Alpske konvencije v planinskih vrstah«, ki ga izvaja pretežno iz sredstev državnega proračuna.

PZ Francije je z ministrstvom za okolje podpisala poseben »Sporazum o udeležbi planinskih organizacij pri uresničevanju Alpske konvencije« in ga izvaja ob podpori resornega ministrstva.

PZ Liechtenstein-a je sprejela »Program varstva okolja gorskih območij«. Deželne planinske zveze Italije in Avstrije so na območja Alp sprejele posebne programe.

Planinska zveza Slovenije (PZS)

PZS je v svoj program vključila področje varstva gorske narave leta 1970, in izvedla tečaj za predavatelje varstva narave ter pristopila k izobraževanju varuhov gorske narave (gorskih stražarjev) v planinskih društvih. Aktivnosti so se nadaljevale z izdajanjem priročnikov in letakov o prirodnih prvinah gorskega okolja, s sprejemom navodil za ohranjanje naravne in kulturne dediščine (Slovenski

gorski svet in planinska organizacija), s sprejemom programov za ekološko oskrbo planinskih koč z energijo, čiščenje odpadnih voda in ustreznega ravnanja z odpadki. Leta 1999 je PZS sprejela »Vodila – človek se mora v gorah vesti kot gost« z usmeritvami za zmanjšanje množičnih izletov, uporabo javnih prevoznih sredstev, naravovarstveno sanacijo planinskih poti ter leta 2003 tudi dopolnila statut PZS za področje varstva narave in pospešila aktivnosti Komisije za gorsko naravo.

PZS je članica UIAA (Mednarodnega svetovnega združenja planinskih zvez), aktivno sodeluje v CAA (Združenju planinskih zvez alpskih držav), več kot štiri-desetletja pa sodeluje tudi na vsakoletnih srečanjih »Treh dežel«, kjer se povezujejo planinske zveze avstrijske Koroške, italijanske Furlanije – Julijske krajine in PZS. Po letu 2000 so sodelujoče planinske zveze v skladu s cilji Alpske konvencije namenile srečanja razvojnim problemom gorskih območij in položaju človeka – domačinov, ki še vztrajajo v gorskih vasicah ter vedno večjemu številu obiskovalcev. V letu 2004 je območja Alp obiskalo nad 100 milijonov obiskovalcev. (slovenske gore je leta 2004 obiskalo več kot 2 milijona ljudi)

Teme zadnjih srečanj »Treh dežel« so bile:
»Življenje v gorah« – 2002, Italija, Na Ravenci,

»Trajnostni razvoj v Alpah« – 2003, Slovenija, Vrata,

»Naloge planinskih zvez pri uresničevanju Alpske konvencije« – 2004, Avstrija, Radenthein – Doebriach.

Zloženka o Alpski konvenciji

Na srečanju »Treh dežel« – 2004 so se sodelujoče zveze odločile za izdajo informacijske zloženke, namenjene vsem obiskovalcem gora. CAA je sprejela pobudo, Avstrijsko ministrstvo za okolje, ki v obdobju 2005–2006 predseduje Alpski konferenci (najvišji organ Alpske konvencije), pa je prevzelo stroške priprave in tiska zloženke – INFO COMIC – v štirih uradnih jezikih Alpske konvencije (francoščini, italijanščini, nemščini in slovenščini) v 100.000 izvodih. Zloženka je izšla januarja 2006 in bila razposlana planinskim zvezam alpskih držav, da bi jo posredovale planinskim društvom, turističnim organizacijam in organom s področja športno rekreacijskih aktivnosti.

Besedilo zloženke je pripravil dr. Milan Naprudnik, član Komisije PZS za varstvo gorske narave, ob sodelovanju dr. Ane Barbič, planinskih zvez avstrijske Koroške, italijanske Furlanije Julijske krajine, karikature je prispeval Božo Kos, organizacijo izvedbe pa je prevzel Peter Hasslacher iz Planinske zveze Avstrije. ●

